

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ο ιδιωτικός φωτογραφικός χώρος

ΤΟ ΑΛΜΠΟΥΜ ΣΑΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

– Ένα οικογενειακό άλμπουμ αποτελεί την καταγραφή του ιδιωτικού φωτογραφικού χώρου και μπορεί να διαβαστεί σαν μυθιστόρημα. Ο λόγος άλλωστε που οι φωτογραφίες συγκεντρώνονται σε ένα άλμπουμ και σημειώνονται πρόσωπα και χρονολογίες, είναι ακριβώς η υποσυνείδητη επιθυμία το φωτογραφικό υλικό να διασωθεί και να υπάρξει αυτόνομο, όπως ακριβώς μία ιστορία.

– Το άλμπουμ έχει τους ήρωές του, την πλοκή του, το τέλος και την αρχή του. Μόνο που οι ήρωες δεν είναι χαρακτηριστικά προσδιορισμένοι, η πλοκή υποφώσκει και δεν είναι στην πρώτη ματιά κατανοητή, το τέλος παραμένει αιφνίδιο και η αρχή τυχαία. Αν δεν ανήκει κανείς στην οικογένεια, αν δεν πληροφορηθεί όλα όσα εννοούνται, όλα όσα κάθε μέλος της οικογένειας γνωρίζει για το άλλο, η ιστορία που διηγούνται οι φωτογραφίες παραμένει ημιτελής. Κάθε μέλος μιας οικογένειας γνωρίζει για τα υπόλοιπα το είδος εκείνο των λεπτομερειών, για τις οποίες σε ένα μυθιστόρημα ο συγγραφέας σπεύδει να πληροφορήσει τους αναγνώστες του: τις πλευρές του χαρακτήρα και το ιστορικό υπόβαθρο των προσώπων, τις σχέσεις ανάμεσά τους. Η εκ των υστέρων (και μάλιστα μετά από 70 χρόνια) "ανάγνωση" ενός άλμπουμ έχει πολλά κενά, αφού πα κανείς από τους εικονιζομένους δεν είναι σε θέση, λόγω ηλικίας, να αποκαλύψει αυτό που πριν από 70 χρόνια ήταν στους μυημένους αυτόνοπτο. Το φωτογραφικό υλικό είναι πα μια πρόσκληση στη φαντασία του θεατή.

– Η αντιμετώπιση ενός άλμπουμ ως μυθιστορήματος δεν είναι μεταφορική αντιμετώπιση: Πρόκειται στην κυριολεξία για ένα μυθιστόρημα της καθημερινής ζωής, για μια αναπαραγωγή του ιδιωτικού χώρου μέσα από τις απεικονίσεις του. Οι φωτογραφίες κάνουν την ιστορία, η φαντασία του αναγνώστη προσθέτει το μύθο.

– Όταν ο χρόνος είναι προσδιορισμένος, όπως στο παρόν λεύκωμα, τότε μπορούμε να φανταστούμε ή να κατανοήσουμε το κοινωνικό πλαίσιο. Μπορούμε να συμπληρώσουμε την ιστορία που μας διηγούνται οι εικόνες, με στοιχεία εξωγενή, που δεν αφορούν την οικογένεια απευθείας, αλλά έμμεσα. Τι έγινε τη μέρα που η Μαριάνθη φωτογραφήθηκε στο μπαλκόνι της, είναι ένα ερώτημα που δεν αφορά άμεσα την εικονιζομένη, αλλά βοηθά το θεατή (ή καλύτερα τον αναγνώστη) να αντιληφθεί τα *πέραν της εικόνας διαδραματισθέντα*. Ας πούμε λοιπόν πως το άλμπουμ συμπληρώνεται με πρωτοσέλιδα εφημερίδων, για εκείνες τις ημερομηνίες που έγιναν φωτογραφίσεις.

– Για να κατανοήσουμε το άλμπουμ, ξεχωρίζουμε καταρχήν τα πρόσωπα που εικονίζονται σ' αυτό. Η ταύτιση των προσώπων γίνεται ως εξής: καταγράφονται όλα τα πρόσωπα που απεικονίζονται σε κάθε φωτογραφία, και στη συνέχεια καταρτίζεται ένας ενιαίος αλφαβητικός πίνακας για όλες τις φωτογραφίες. Όπως θα περίμενε κανείς από οποιονδήποτε αφήγησι, η συμμετοχή και ο ρόλος των προσώπων είναι άνισοι. Καταρχήν υπάρχει ένας αφανής αφηγητής, που δεν είναι εύκολα εντοπίσιμος: αυτός που σημείωσε τις λεπτομέρειες χρόνου, τόπου και προσώπων πίσω από κάθε φωτογραφία, σε χρόνο που μπορεί να απέχει μέρες ή και χρόνια ολόκληρα από τη λήψη της. Τα πρόσωπα του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντος και του φιλικού κύκλου του αφανούς (ή και άγνωστου ενδεχομένως) αφηγητή, εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα στις φωτογραφίες

του άλμπουμ και πάντοτε με τα μικρά τους ονόματα. Σποραδικά, εμφανίζονται και άλλα πρόσωπα, συχνά μόνο μία φορά.

– Το δεύτερο στάδιο είναι η κατάταξη των φωτογραφιών κατά τη χρονική τάξη που έχουν τραβηχτεί, σύμφωνα με τις σημειώσεις που καταγράφονται στο πίσω μέρος κάθε φωτογραφίας. Διαπιστώνει τότε κανείς ότι οι ημερομηνίες της φωτογράφισης είναι περιορισμένες, σε σχέση με το χρονικό εύρος που καλύπτει ολόκληρο το άλμπουμ. *Ο συνδυασμός των ημερομηνιών με τα πρόσωπα* αποτελεί το σκελετό της αφανούς αφήγησης, την "ιστορία" που διηγείται το άλμπουμ. Το ζητούμενο είναι η συγκεκριμένη χρονική συχνότητα με την οποία τα πρόσωπα εμφανίζονται και μετά χάνονται, για να εμφανισθούν άλλα, νέα πρόσωπα, και ούτω καθεξής.

– Μέσα από αυτή την περιπλάνηση, ο ιδιωτικός φωτογραφικός χώρος είναι καταγράψιμος. Σε ένα πρώτο επίπεδο παρέχει πληροφορίες που αφορούν το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον και την καθημερινή ζωή του: ένδυση, επίπλωση, τρόπος συμπεριφοράς. Οι πληροφορίες αυτές δεν είναι πάντοτε πλούσιες ούτε αναγνώσιμες σε γενικά συμπεράσματα. Σε τελική ανάλυση, όμως, η συσσώρευση πληροφοριών μέσα από τον ιδιωτικό φωτογραφικό χώρο, η περιπλάνηση, με άλλα λόγια, σε μεγάλο αριθμό οικογενειακών άλμπουμ της ίδιας εποχής, αποτελεί μία ιστορική πηγή, η οποία δεν έχει μέχρι τώρα αξιοποιηθεί.

– Η περίοδος του μεσοπολέμου προσφέρεται ιδιαίτερα για την πηγή του είδους αυτού. Η φωτογραφία έχει κατακτήσει τα μεσαία κοινωνικά στρώματα και είναι ίσως η πρώτη φορά που καταγράφει με επάρκεια τον ιδιωτικό φωτογραφικό χώρο. Μέχρι τότε, οι φωτογραφικές πληροφορίες περιορίζονταν σε υλικό ατελιέ, συνήθως πορτρέτα. Μία από τις αλλαγές στην καθημερινή ζωή του μεσοπολέμου είναι, προφανώς, η εισαγωγή της συνήθειας της φωτογράφισης.

– Για μερικούς, η ενασχόληση με το ιδιωτικό φωτογραφικό υλικό του μεσοπολέμου είναι μελαγχολική. Ο χώρος που αναπαριστά το συγκεκριμένο υλικό είναι πλέον ανύπαρκτος, τα σπίτια έχουν κατεδαφιστεί, και τα περισσότερα πρόσωπα έχουν πεθάνει. Αυτή η ίδια η καθημερινή ζωή που αναπαράγεται φωτογραφικά έχει πάψει προ καιρού να υφίσταται. Για άλλους, είναι ενδιαφέρουσα. Οι καθημερινές συνήθειες των ανθρώπων του μεσοπολέμου παρουσιάζουν έντονες ομοιότητες αλλά και διαφορές με το παρόν, και η σύγκριση αυτή κρύβει γοητεία. Τα αντιφατικά αυτά συναισθήματα τα μοιράζεται και ο ερευνητής, ο οποίος επιπλέον βαρύνεται με την ενοχή της διείσδυσης σε έναν καθαρά ιδιωτικό χώρο. Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι τα πρόσωπα του άλμπουμ θα ήθελαν να ασχολείται μαζί τους η ιστορική έρευνα, έστω και μερικές δεκαετίες μετά το θάνατό τους.

– Οι διαπιστώσεις αυτές είναι ορθές, αλλά ισχύουν για κάθε ιστορική προσέγγιση. Οι φωτογραφίες είναι τεκμήρια, όπως τα αρχαικά έγγραφα και οι κώδικες, που επίσης ασχολούνται με πρόσωπα. Η ανάγκη να γνωρίσουμε το παρελθόν, μέσα από τα τεκμήριά του, είναι προφανής και αυταπόδεικτη. Απλώς, οι φωτογραφίες – φως, εικόνες – ξεγελούν, ιδιαίτερα όταν περιλαμβάνουν πρόσωπα. Αυτή, τελικά, είναι και η ιδιαιτερότητα του ιδιωτικού φωτογραφικού χώρου: ότι καταγράφει εικόνες αναγνωρίσιμων προσώπων στις ατομικές στιγμές τους, και όχι εικόνες ανώνυμου πλήθους ή προεπιλεγμένες φιγούρες ηγετών, όπως συμβαίνει στο δημόσιο φωτογραφικό χώρο. *Η αίσθηση του προσώπου* εξαπατά, γιατί μετατρέπει – έστω και υποσυνείδητα – τη σχέση ανάμεσα στο τεκμήριο και τον ερευνητή ή τον μελετητή του, σε σχέση ανάμεσα σε πρόσωπα, σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι συμβαίνει στα αρχαικά έγγραφα. Σ' αυτήν οφείλεται άλλωστε και η σαγήνη της περιπλάνησης στα οικογενειακά άλμπουμ.

Ο κύριος Αργύριος Παπαργυρίου παρέδωσε στο τέως Πολιτιστικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος της Εθνικής Τράπεζας ένα οικογενειακό άλμπουμ, με 80 περίπου φωτογραφίες. Μερικές από αυτές αφορούσαν τη μικρασιατική εκστρατεία και κρατήθηκαν για άλλη έκθεση. Οι 68 φωτογραφίες ήταν οικογενειακές, στην πλειοψηφία τους χρονολογημένες, και ανήκουν στην περίοδο 1922-1925. Η χρονολόγηση πρέπει να έγινε εκ των υστέρων, διότι σε μία ή δύο περιπτώσεις είναι εμφανώς λανθασμένη. Τα εικονιζόμενα πρόσωπα σημειώνονται στο πίσω μέρος κάθε φωτογραφίας. Επειδή οι φωτογραφίες ήταν κολλημένες στο άλμπουμ, μερικές ημερομηνίες και ονόματα δεν στάθηκε δυνατό να διαβαστούν. Παρακολουθούμε τις φωτογραφίες του λευκάματος με τη χρονολογική σειρά με την οποία τραβήχτηκαν, σχεδόν όλες στη Θεσσαλονίκη. Οι τόποι της φωτογράφισης ποικίλουν: το σαλόνι και η βεράντα της οικογένειας, εξοχικά μέρη, αυλές συγγενικών σπιτιών.

ΤΟ ΑΛΜΠΟΥΜ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΣΑΝΙΚΑ

Στις φωτογραφίες του άλμπουμ περιλαμβάνονται και δύο με αντικείμενο το μνήμα του "αγαπημένου πατρός". Πρόκειται για το μνήμα του Νικολάου Κατσανίκα, από τη Βλάστη. Το μνήμα είναι μεγάλο και προδίδει οικονομική ευμάρεια. Βρίσκεται στο νεκροταφείο της Ευαγγελίστριας, δίπλα στο Επιτροπείο.

Η σημείωση περί του "αγαπημένου πατρός" θέτει το θέμα του συντάκτη των σημειώσεων πίσω από τις φωτογραφίες. Ήταν ο Ναούμ, γιος του Νικολάου Κατσανίκα. Αυτός ήταν και ο ερασιτέχνης φωτογράφος, στον οποίον οφείλουμε το συγκεκριμένο υλικό.

Η οικογένεια Κατσανίκα καταγόταν από τη Βλάστη, τα παιδιά όμως γεννήθηκαν στη Ρουμανία, σπούδασαν στην Κωνσταντινούπολη και στη Θεσσαλονίκη και εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη περίπου το 1912. Τα 5 παιδιά ήταν: ο Ναούμ, η Μαριάνθη, ο Αθανάσιος, η Αννέτα και η Ελένη Κύρου.

«Οι Ρουμάνοι δεν ήθελαν τους Έλληνες και ο παππούς πούλησε την περιουσία και έφυγε. Είχε πάρα πολύ μεγάλη περιουσία. Ήταν πρώτα απ' όλα εφοπλιστής με έξι πλοία. Και στο Δούναβη, τα δυο πήγαιναν και στη Ν. Υόρκη, στην Αμερική. Είχε τα σιτηρά, σιτηρέμπορος, έτσι άρχισε. Εφοπλιστής, σιτηρέμπορος και είχε και ένα μεγάλο μαγαζί, γενικό εμπόριο, με τα πάντα. Ήταν τότε τετράπατο. Αυτά τα θυμάμαι που μου τα έλεγε η θεία η Αννέτα. Ήταν ένας πολύ πλούσιος άνθρωπος ο παππούς και πάρα πολύ ανοιχτοχέρης. Από κακή διαχείριση εδώ, τάχασε τα χρήματα. Τα πούλησαν, ήλθαν εδώ να εγκατασταθούν, έκαναν διάφορες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν πήγανε μπροστά και σιγά-σιγά ο παππούς έμεινε με πολύ λίγα χρήματα.

...Και ο παππούς ήθελε να αγοράσει για όλα του τα παιδιά και τα εγγόνια μια οχτάπατη πολυκατοικία στην πλατεία Ελευθερίας.

Αλλά δεν ξέρω για ποιο λόγο τάχασε όλα στο εμπόριο. Κι έδινε τόσα πολλά στους φίλους του και στα τραπέζια. Ήταν ονειρώδη. Έλεγε κάποτε στη γιαγιά: "Άκουσε Ρίγκω, όσο ζω εγώ θα ζεις καλά. Από κει και μετά δεν ξέρω τι έχει να γίνει. Γι' αυτό σου αγόρασα και τον τάφο." Πέθανε θαρρώ το 1919...» (Συνέντευξη μέλους της οικογένειας).

ΕΛΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ
5
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1925

ΑΡΧΑΙΑ ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘΜΟΣ 238

ΠΡΟΤΥΠΗ ΚΑΘΑΡΑΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΝ ΔΙΑΤΕΛΑΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ 2^Η ΕΚΔΟΣΙΣ

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΔΙΑΤΕΛΑΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ 2^Η ΕΚΔΟΣΙΣ
Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

Ο ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΕΙΣ ΑΝΕΚΕΡΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΑΤΙ ΤΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ... Η παλαιά "Ελευθερία" καθύπευκτος είνε η αντανάκλασις τών αρετών των Ελλήνων...

ΤΑ ΠΕΡΑΝ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΣΘΕΝΤΑ

Πώς συμπληρώνεται ένα άμπουι-μυθιστόρημα με θραύσματα πληροφοριών, αντιληπμένα κυρίως από τις εφημερίδες που κυκλοφόρησαν στις ημερομηνίες που έγιναν οι φωτογραφίες (από τις 5 Οκτωβρίου 1922 έως τις 20 Ιουλίου 1925);

Φωτογράφιση πρώτη. Τετάρτη 5 Οκτωβρίου 1922. Το πορτρέτο του Ναούμ.

Εικονίζεται ο Ναούμ Κατσάνικας. Πρόκειται για πορτρέτο ατελιέ, συγκεκριμένα από το Φώτο Όριον. Η ενδυμασία του Ναούμ είναι άψογη και εκείνο που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι η ημερομηνία: πρόκειται ακριβώς για τις μέρες μετά τη μικρασιατική καταστροφή, όταν οι πρόσφυγες πλημμυρίζουν τη Θεσσαλονίκη. Ο Ναούμ, ο οποίος συμμετείχε στη Μικρασιατική εκστρατεία, μόλις έχει απολυθεί από το στρατό.

Ο Ναούμ διατηρούσε γραφείο στη στοά Καράσο. Δεν αναφέρεται στους εμπορικούς οδηγούς της Θεσσαλονίκης του 1932-33 και 1938, γιατί είχε ήδη εγκαταλείψει το επάγγελμά του.

«...Μετά την καταστροφή του πατέρα του, άνοιξε ένα γραφείο με ένα φίλο του, και είχε αντιπροσωπείες, αλλά έπεσε έξω, μάλλον φάγαν τα χρήματα... και το πήρε απόφαση να πάει στο Δημόσιο. Και πήγε στον Οργανισμό Λιμένος Θεσσαλονίκης, στην τότε Ελευθέρα Ζώνη.» (Συνέντευξη μέλους της οικογένειας).